

Csigar. A Dunán-túl Csapodon hallottam e szót. Ott rudvastagságu fát értenek alatta a csigaros annyi mint rudas erdő.

A „Magyar Nyelvszótár“ szerint „Kemenesalján csihár annyi mint faág, vessző, melyet suhintani lehet, honnan más képsuháng, átvetve husáng. Csihárral ütni, verni a barmot. Válszerűleg innét csih, csikót sietésre nógató szó, s az eszköz melylyel suhantanak csihár“.

Hogy a Kemenesalján a csapodó kiejtés-e a helyes, s illetve az elterjedtebb, vagy két különböző szóval van dolgunk, azt az azon a vidéken lakó szaktársak puhatolják ki. Részemről a csigar és csigaros szavat a vékonyabb rud s illetve rudas erdő megnevezésére igen alkalmasnak találnám, de a csihár vagy csihar ismét igen jól helyettesíthetné a suháng (Heister) csemete nevét.

Illés.

Vidéki levél.

Budapest, 1887. augusztus 7.

T. Szerkesztő! A mult hónapban tett hivatalos utazásom alkalmával Imolán annyira eredeti nézeteket hallottam az erdőről, hogy érdekesnek tartom azokat veled közölni. Nem mintha aminálni akarnék azok követésére, de hogy lássák szaktársaink, mily ferde nézetek fejlődnek ki a sajátságos viszonyok folytán a nép között. Imolai üzemmódnak nevezhetném azt az erdőkezelési módot, melyet ott követnek, ha nem kellene félnem, hogy valaki még komolyan veszi a nevet.

Imola kis falucska Gömörmegyében, az ugynevezett Száraz völgyön, s körülbelül a Szendrő-Tornalya és Bánréve-Torna között húzott vonalak metszési pontjára esik. A falu népe nagyrészt bocskoros nemesekből áll, különben derék,

értelmes kálvinista nép. Maga a bíró, kitől a famosus elveket hallottam, VII. gymnasiumi osztályt végzett. A falu már szenved a besankolástól, (így nevezik Gömör-, Borsod-, Heves- és Nógrádmegyékben a vízmosásokból keletkező terméketlen homokkal való beiszaposodást). A besankolás okozója nagyrészt a falu feletti kopár. A tölgyсарjast ott 3 éves turnusban vágják. Az erősebb sarjakat kivágják és csert hántanak róla, (ennek a neve nyúzás). Az oldalsó s apróbb sarjakat — az ott ugynevezett sallangokat, vagy talán sarlangokat — meghagyják s három év multával újra vágják azt a mi erősebb, a mi nyúzható.

A legpompásabb e használat mellett az, hogy a legelőt nem kell korlátozni. „Nem tesz a marha kárt az erdőben uram“, mondja a bíró „csak az ágak végeit harapdálja le. Azért megnő a fa s mikor az ideje megjön, nyúzni lehet. Tessék megnézni, milyen sűrű ez az erdő, folyton vágjuk, nyúzzuk, legeltetjük, még is meg van, s ilyen volt az a világ kezdete óta“.

Az erdő csakugyan sűrű helyenként, de hogy az imolai üzemmód nem tarthatja magát soká, az szemmel látható. A nyúzó kezelés mellett még fennálló erdő csak a tölgy rendkívüli ellentálló képességét bizonyítja. Ha egyszer ezen erdők rendszeresen letaroltatván, felserdülnek, kitünő csererdők válnak belőlük.

Mikor a kezelés hibás voltára figyelmeztettem, így beszél a bíró: „Nem ér uram semmit az olyan erdő, melyet nyúzni nem lehet. Csak a nyúzás ád hasznot. A fát nem igen veszik, csert azonban jól megfizeti a zsidó. A cserfát ki kellene pusztítani, mert azt nyúzni nem lehet“.

A falu feletti kopár erdősitését makkal vagy ákáczczal ajánlván, azt mondá: „Mire való nekünk az ákác? Arról nincs mit nyúzni. Makkot vessünk! Nem ér az a magról nevelt erdő semmit, meg nem éri az ember, hogy azt nyúzhassa. Fejsze az erdő bikája. Vágni kell az erdőt, arra azután jól nevedik. A vetett, az ültetett erdőből soha sem lesz semmi.“

Az ily nézetek ellenében a capacitatio falra hányt borsó. Pedig ezen nézeteket nemcsak az imolai bíró vallja ám. Híve annak számos kaputot viselő, de kevesebb iskolát végzett ur is. Ezekkel szemben azt hiszem, a magyar embert legjobban capacitáló „muszáj“ szó vezet egyedül czélra. Meg kell azonban jól fontolni, meddig terjed az erdő határa.

A magyar erdőknek egyik legnagyobb szerencsétlensége a tagosításoknál eddig követett azon eljárás, hogy a volt urbéreseknél legelő fejében igen, de igen gyakran feltétlen, sőt véderdő talaj adatott. Az ily erdők talaja legeltetés mellett okvetlenül tönkre megyen, ha pedig azokat legeltetni nem szabad, a marha állomány megyen tönkre. Mindkét esetben a finálé, a nép tönkre menése, egyik esetben később, a másikban mindjárt. Valóban nehéz kérdés a megoldásra, mit még jobban nehezít az, hogy a vármegyék vezetői annak következményét, hogy ha a talaj tönkre megyen, előre látni vagy nem akarják, vagy nem tudják.

Nógrád-, Heves-, Borsod- és Gömör vármegyékben a Mátra, Cserhát, Bükk-hegység végső elágazásain a Sajó völgyének meszes lejtőin, s Torna-Bodva völgyében a mészhegyek oldalain ezen pusztulás előrehaladása szemmel látható mind az erdön, mind a népen. Pedig a magyar fajt a pusztulástól megóvni hazafiui kötelesség. Ezt kellene a nép érdekeiről gondoskodni akaró atyáknak szívükre venni.

Az erdőtörvény sikeres végrehajtása valóban nehéz feladat, belátás, méltányosság, tapintat azonban remélhetőleg a kívánt czélra fog vezetni. Hived

Illés.